

open kerken

een kerk is een richtpunt in het landschap,
een gemeenschappelijk herkenningsteken voor de bewoners,
een ruimte open voor iedereen...

Inhoud

Geschiedenis	4
Doel van de stichting	4
Handvest	5
Uw kerk openstellen	6
Veiligheidsmaatregelen	7
Toetredingsvoorwaarden	8
Onthaal- en communicatiemateriaal	9
De Open Kerkendagen	10
Onze publicaties	11

Kerken openen hun deuren

In de weken die volgden op 11 september 2001 werden de kerken in New York overrompeld. Ze waren 24u op 24 toegankelijk voor heel de stad. Iedereen gaat op een bepaald moment in zijn leven door zijn persoonlijke 9/11 en heeft dan nood aan een plaats waar men tot rust kan komen en kan bezinnen. Beeld je in dat je op dat moment naar de kerk gaat, maar voor een gesloten deur komt te staan...

De hedendaagse **geloofsbeleving** verschilt sterk van deze 20 jaar geleden. De kerk enkel toegankelijk maken voor de praktiserenden, staat gelijk aan mensen uitsluiten. Daarom hebben kerkfabrieken de plicht om de kerk open te stellen voor iedereen. Daarenboven bevinden vele kerken zich in de situatie waarbij het gemeentebestuur – en zo dus de hele gemeenschap – bijspringt in de budgetten van de kerkfabriek. Geld aanvaarden van de gemeenschap voor het onderhoud van de kerkgebouwen, zou niet mogen gebeuren zonder dat diezelfde **gemeenschap** daar iets voor in de plaats krijgt. Het is zonde dat weinig mensen dit goed onderhouden patrimonium nog kennen en te zien krijgen. Weinigen ervaren hun dorpskerk nog als “hun erfgoed.”

De Stichting Open Kerken vindt dat het nu tijd is om te reageren, willen de kerkgebouwen in de toekomst nog een **maatschappelijke betekenis** hebben. De vrees voor diefstal en vandalisme zou niet mogen opwegen tegen de vele succesverhalen uit binnen- en buitenland. Het is vandaag beslist mogelijk om de kerkgebouwen met een **minimum aan risico** open te stellen wanneer men een preventief veiligheidsbeleid combineert met gezond verstand. Het alternatief is immers een gesloten en zo dus ook dode kerk.

Stichting Open Kerken staat voor een **kwalitatieve ontsluiting** waarbij veel aandacht wordt geschonken aan een gastvrije omgeving voor bezoekers. Gastvrijheid betekent niet noodzakelijk permanentie door een onthaalverantwoordelijke, maar betekent vooral eenvoudige, nuttige en originele informatie voorzien, een sociale ruimte voor onthaal en ontmoeting creëren achteraan in het gebouw en een aangename sfeer scheppen door achtergrondmuziek en bebloeming. Als Stichting kijken wij steeds uit naar nieuwe technologieën die het open en gastvrij karakter van onze religieus patrimonium kunnen versterken.

Aansluiten bij het netwerk van open kerken is bewust niet gratis omdat lidmaatschap een **weldoordacht engagement** moet zijn. We moedigen onze leden aan om hun toetredingsbijdrage “terug te verdienen” door meer bezoekers en activiteiten in de kerk te brengen. Voor het professionaliseren van het onthaal zoeken wij bovendien steeds naar subsidiëring en sponsoring voor onze leden.

Een open en gastvrij patrimonium is niet alleen voor een gemeente een interessante **toeristische troef**. Door opnieuw mensen in de kerk te brengen, krijgt dit erfgoed ook opnieuw een maatschappelijke betekenis.

Marijke Van Looy, Projectverantwoordelijke

Geschiedenis

In 1998 bezocht Marc Huynen Finland samen met zijn echtgenote. Bij de toeristische documentatie die hij ontving, zat een originele landkaart. Daarop ontdekte hij kerken met de aanduiding 'open'. Hij won inlichtingen in en kwam tot de vaststelling dat het idee van open kerken ook al in Engeland is ingeburgerd: 11.000 van 16.000 kerken zijn er open. Alle open kerken worden er verzameld in een brochure met van elke kerk een korte beschrijving, een foto en een situering op kaart. Een dergelijk netwerk van open kerken bleek ook in andere landen te bestaan, maar bestond nog niet in België.

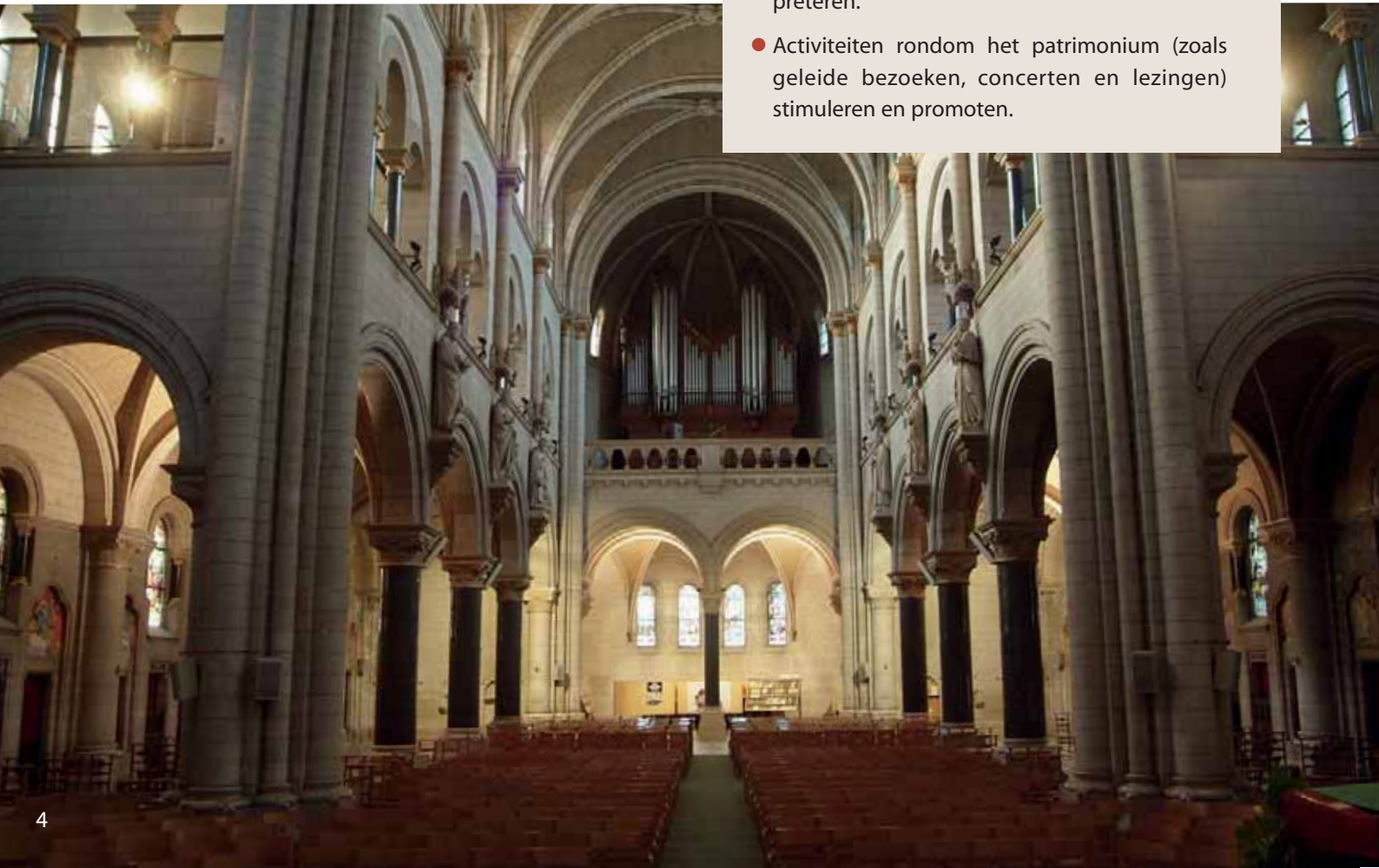
Marc Huynen verzamelde daarop enkele mensen rondom zich met uiteenlopende professionele en filosofische achtergrond die allen de overtuiging deelden dat kerken te vaak op slot blijven en dus opengesteld moeten worden. Ontsluiting is een antwoord op de verwachtingen van heel wat mensen, ongeacht hun overtuiging. Mensen willen religieuze gebouwen bezoeken omwille van spirituele of culturele redenen, of gewoon uit nieuwsgierigheid.

Uiteindelijk namen verschillende mensen uit de sectoren cultuur, rechten, politiek, religie, communicatie, management... deel aan de lancering van het project "Open en gastvrije kerken". Allen deelden zij de overtuiging dat onze kerken meer bekendheid verdienen en dat ze opnieuw gastvrij moeten worden.

Doel van de stichting

- Ons kerkelijk patrimonium opwaarderen en toegankelijk maken voor de lokale bevolking en andere bezoekers.
- Instrumenten creëren die bezoekers helpen om ons religieus erfgoed te ontdekken en te interpreteren.
- Activiteiten rondom het patrimonium (zoals geleide bezoeken, concerten en lezingen) stimuleren en promoten.

Handvest

Leden van het netwerk Open en Gastvrije Kerken verplichten zich er toe :

- De kerk open te houden voor bezoekers gedurende minimum
 - 8 opeenvolgende weken tussen 1 juni en 30 september
 - 3 dagen per week
 - 4 uur per dag
- De kerk uit te rusten voor het onthaal met brochures over de kerk, informatie over het parochiaal leven, een gastenboek en ook een gastvrije sfeer te scheppen (bebloeming, achtergrondmuziek).
- Indien nodig voor vrijwilligers te zorgen voor het onthaal en hen op te leiden.
- De volledige inventaris van de waardevolle voorwerpen die deel uit maken van het patrimonium bij te houden, deze voorwerpen te beveiligen en een calamiteitenplan op te stellen.
- De kerk te openen tijdens de Open Kerkendagen ten minste op zondag van 10u tot 18u.
- Het logo "open kerken" te gebruiken voor promotie of om bezoekers naar de kerk te leiden. Het logo is een gedeponeerd merk en mag enkel onder die vorm gebruikt worden.

Het recht om het logo te gebruiken kan ingetrokken worden als blijkt dat de aangegane verplichtingen niet nageleefd worden.

Stichting Open Kerken ontwikkelde een inspiratiegids voor het gastvrij onthaal. Vraag hem aan via info@openkerken.be

Uw kerk openstellen

- Neem het besluit **om de kerk overdag open te stellen**.
- Duid een **onthaalverantwoordelijke** aan.
- **Zorg voor een onthaalhoek** en een verzorgde kerk. Denk ook aan kinderen.
- **Informeer bezoekers** (onthaaltekst, informatie over het erfgoed, de parochie, de symboliek...).
- Maak al uw **communicatie interessant** en uniek: korte teksten en anekdotes boeien meer dan opsommingen.
- **Wees professioneel**: al uw communicatiemateriaal moet eenvormig zijn. Maak het bezoek onvergetelijk: uw kerk is uniek. Zorg ervoor dat de bezoeker weet waarom.
- Denk aan **bebloeming** en **achtergrondmuziek**.
- **Zet derden** (andere verenigingen, muziekacademie...) aan om de kerk te gebruiken (een druk bezet gebouw is een veilig gebouw).
- **Neem veiligheidsmaatregelen** (zie pagina 8).
- **Onthoud: een gesloten kerk schrikt criminelen ook niet af**. Statistisch gezien wordt er vaker gestolen in een gesloten kerk. Een verlaten gebouw is aantrekkelijker voor criminelen. Omdat het meestal meerdere dagen of weken (en in sommige gevallen zelfs maanden) duurt vooraleer men de diefstal opmerkt en aangeeft, is de kans enorm klein dat de voorwerpen teruggevonden worden.

Veiligheidsmaatregelen

Om dit project goed te laten verlopen, zijn verschillende veiligheidsmaatregelen noodzakelijk:

- **Inventariseer de kunstwerken:** in detail omschrijven, foto's nemen en de gegevens archiveren. Om de staat van het patrimonium dat in kerken en kapellen bewaard wordt nauwkeurig bij te houden, moet de inventaris regelmatig gecontroleerd worden.
- **Beveilig voorwerpen:** de beelden en schilderijen goed bevestigen en aangepaste alarmsystemen plaatsen (naar gelang de financiële mogelijkheden). Overweeg een alarminstallatie in (een deel van) de kerk (een eenvoudig systeem is mogelijk voor een schappelijke prijs), maar beveilig minstens de sacristie.
- **Sluit de ongebruikte toegangen** tot de kerk af.
- **Maak de inwoners** van de wijk of het dorp **gevoelig** voor de bescherming van hun kerk zodat dat zij niet aarzelen om de politie te verwittigen wanneer zij verdachte verplaatsingen van personen of wagens vaststellen zowel overdag als 's avonds.
- **Breng de eredienstvoorwerpen** (edelsmeedkunst en liturgische kleding) **in veiligheid** door ze achter slot op te bergen in sterke kasten of door ze mee te nemen na de erediensten. Voorwerpen die niet meer gebruikt worden of slechts heel af en toe, kan men best bij een museum in bewaring geven. Er wordt dan een overeenkomst gesloten: de afgegeven stukken blijven eigendom van de kerkfabriek en kunnen naar gelang de afspraken terug opgevraagd worden.

Directie criminaliteit tegen goederen (DJB)

ART RESEARCH TEAM (ART)

Fritz Toussaintstraat 8 - 1050 Brussel

djb.art@telenet.be - Tel : 02 642 60 47

- **Gebruik een veilige collectebus**, maar relativeer kleine diefstallen: een gesloten kerk betekent ook een leeg offerblok.
- **Sluit de sacristie steeds goed af** en bewaar de sleutels niet allemaal samen op een vanzelfsprekende plaats.
- **Sluit de kerk 's nachts** goed af en zet het eventuele alarmsysteem aan.

Wanneer een diefstal wordt vastgesteld

Dien onmiddellijk een klacht in op het politiekantoor of via Police-on-Web (www.epol.be) met behulp van de gegevens uit de inventaris. Stuur vervolgens onmiddellijk een kopie van het PV naar de cel ART van de Federale Politie. Verwittig uw verzekeringsmaatschappij.

Toetredingsvoorwaarden

De toetredingsbijdrage bedraagt 350 euro voor het eerste jaar. De bijdrage voor de volgende jaren bedraagt 175 euro per jaar en geeft recht op:

- Een pagina op de **website** www.openkerken.eu en de **mobiele website** <http://openchurches.mobi> met foto's, een beschrijving, de openingsuren, de adresgegevens, contactgegevens en aankondigingen van de evenementen die de kerk zelf organiseert. De websites zijn viertalig: Nederlands, Frans, Duits en Engels.
- De opname van de gegevens van de kerk in een **viertalige brochure** "Open en gastvrije kerken in België" die in ruime mate zal verspreid worden via de leden en de toeristische diensten (85.000 ex).
- Een bedrukte **gevelplaat** (afmeting 20 x 20 cm) met het logo open kerken, de naam van de kerk en de openingsuren. Deze plaat bevat een QR-code en een NFC-chip zodat bezoekers via hun smartphone toegang hebben tot meer informatie over de kerk (beschrijving, foto's, interessante elementen...)
- Een **gastenboek** voor volwassenen en een **tekenboek** voor kinderen.
- Een **banier** 180 x 50 cm "Open en gastvrije kerk".
- **100 brochures** "Open en gastvrije kerken in België"
- Praktisch **advies** over onthaal en toegankelijkheid.
- Hulp bij het **ontwerp van gepersonaliseerd onthaalmateriaal** voor uw kerk (folders, infofiches, onthaaltafel met infoplaat, banieren...)
- **Gratis deelname aan de Open Kerkendagen** met gratis promotie van uw evenementen.
- Gratis bijkomende brochures en gastenboeken volgens uw behoeften.
- **Gratis deelname aan studiedagen** georganiseerd door de Stichting Open Kerken.

Deze bijdrage mag geboekt worden onder MAR 2205 lidmaatschappen.

Onthaal- en communicatiemateriaal

Een pagina op de viertalige website www.openkerken.eu

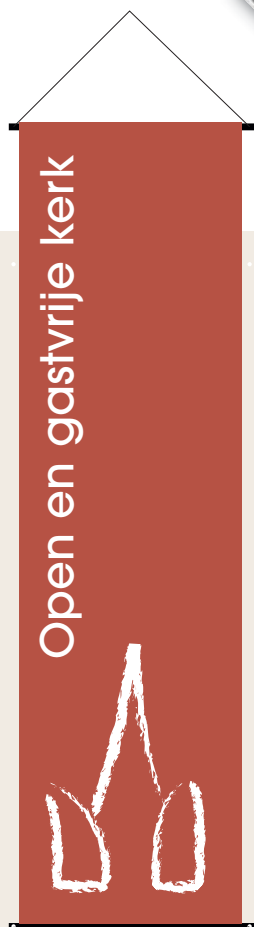

Een pagina op de viertalige mobiele website <http://openchurches.mobi>

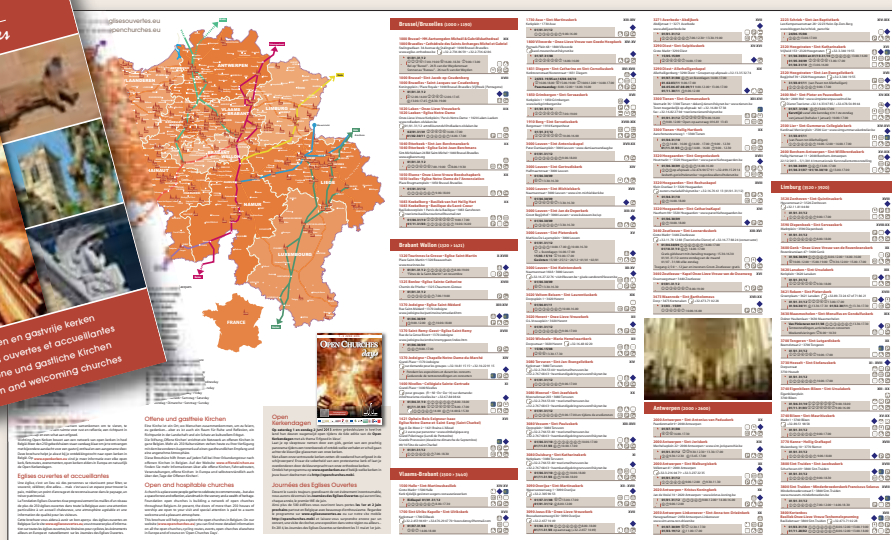
Gevelplaat met QR-code en NFC-chip
20 x 20 cm

Een gastenboek voor volwassenen en een tekenboek voor kinderen. De gastenboeken kunnen gratis bijbesteld worden.

Een banier 180 x 50 cm

100 landkaarten "Open en gastvrije kerken in België"
De landkaarten kunnen gratis bijbesteld worden.

Open Kerkendagen

De Open Kerkendagen vinden ieder jaar plaats tijdens het eerste weekend van juni. Het is een feestdag voor alle gebedshuizen in België.

Alle leden van de Stichting Open Kerken openen die dag samen hun deuren. Ook andere gebedshuizen kunnen deelnemen aan dit evenement. Het is een cultureel festival met concerten, rondleidingen, zoektochten, lezingen, tentoonstellingen, fietstochten... Dit jaarlijks evenement draagt bij aan de promotie en de opwaardering van ons religieus erfgoed.

Voor een geslaagde activiteit tijdens de Open Kerkendagen raden we u aan om:

- **De Inspiratiegids voor de Open Kerkendagen** aandachtig door te nemen.
- **De lokale kranten, radio en televisie te verwittigen** zodanig dat uw evenement kan worden aangekondigd in de media. Verspreid ruim op voorhand een persbericht. Lokale media-aandacht is zeer belangrijk voor het welslagen van uw evenement!
- **Uw aankondiging op de agenda te plaatsen** van websites zoals www.uitinvlaanderen.be of www.kerknet.be/ cultuur, de agenda van uw gemeente of bisdom, of in lokale kranten zoals Passepourtout, de streekkrant, de zondag, het parochieblad, ...
- **Samen te werken met de dienst cultuur en toerisme** om uw activiteiten te promoten en te ondersteunen.
- **Een A5-strook** met de specifieke activiteiten van uw kerk op de algemene A3-affiches te klev en ze te verspreiden bij lokale handelaars, de bibliotheek, aanplakborden... Verspreid ook de programmabrochures en de landkaart-brochures met open en gastvrije kerken in België.
- **De banier van de Open Kerkendagen** zichtbaar op te hangen aan het gebouw of in de omgeving.
- Een goede ontvangst van het publiek te verzekeren zowel op vlak van materiële ondersteuning (informatie, signalisatie, bezoekerscomfort, dienstverlening, beveiliging) als voor de sfeer (warm en professioneel onthaal, openstaan voor dialoog, beleefdheid ...).
- **De kerk te openen** tijdens het eerste weekend van juni ten minste op zondag van 10u tot 18u.

Onze publicaties

INSPIRATIEGIDS VOOR OPEN EN GASTVRIJE KERKEN: ONTHAAL

De **Inspiratiegids voor het onthaal** staat boordevol ideeën en tips om het onthaal te transformeren tot een **onvergetelijke ervaring** voor bezoekers. Aanvullend hierop kan de onthaalploeg met de **Audit 'Hoe open en gastvrij is jouw gebedshuis'** bekijken hoe goed de kerk al is uitgerust voor het onthaal van bezoekers, en waar er nog ruimte is voor **verbetering**.

BROCHURE ONTHAAL- EN COMMUNICATIEMATERIAAL

In deze gids staat het door Open Kerken ontworpen **onthaalmateriaal** dat leden automatisch ontvangen bij een lidmaatschap of dat ze vrij kunnen **bestellen**. Het zijn **hulpmiddelen** om het onthaal en het bezoek nog aangenamer te maken.

NIEUWSBRIEF

Eenmaal per trimester brengt Open Kerken een **nieuwsbrief** uit waarin verschillende nieuwtjes, weetjes en tips terug te vinden zijn.

GROENE GIDS VOOR GEBEDSHUIZEN

De **Groene Gids** helpt de kerken bij het maken van een **ecologische denkoefening** en bij het vinden van gepaste **oplossingen**.

INSPIRATIEGIDS: OPEN KERKENDAGEN

Deze inspiratiegids bevat **tips** voor een vlekkeloze organisatie, een handige **kalender** voor het plannen van je eigen Open Kerkendagen en heel veel ideeën.

Alle gidsen en de nieuwsbrieven zijn terug te vinden op onze website www.openkerken.eu onder het kopje 'Leden'. De Inspiratiegids voor het onthaal en de Audit 'Hoe open en gastvrij is jouw gebedshuis?' zijn echter uitsluitend voor leden van de Stichting Open Kerken beschikbaar en zijn daarom gratis aan te vragen via info@openkerken.be.

QR-CODE

Stichting Open Kerken heeft al haar leden uitgerust met een **persoonlijke QR-code** op hun **gevelplaat**. Achter deze barcode gaat informatie over de kerk schuil: een **viertalige beschrijving** van de kerk inclusief haar mooiste bezienswaardigheden en interessantste verhalen, alles geïllustreerd aan de hand van foto's. De code wordt gescand met een smartphone of tablet pc waarna de informatie over de kerk op het toestel verschijnt. Naast de QR-code is een **NFC-chip** aangebracht op de nieuwe gevelplaten. Met de nieuwe generatie gsm-toestellen kan dezelfde informatie ontvangen worden door de plaat gewoonweg aan te raken met de gsm.

MINISITE

Speciaal voor de gebruikers van **mobiel internet** zorgt de Stichting ook voor een kleine versie van haar website: <http://openchurches.mobi>. Waar je ook bent, dankzij **geolocalisatie** kan de website jou direct vertellen welke Open Kerken er zich in de omgeving bevinden. Daarnaast kan je zelf **gemakkelijk en snel** een Open Kerk zoeken op plaatsnaam of postcode. Deze mobiele website bevat de voornaamste gegevens van onze leden: een beschrijving in vier talen, foto's, de exacte locatie van de kerk op kaart, de openingsuren en de evenementen die worden georganiseerd.

If heritage is to have meaning,
either to the present or the future generations,
then it must be made accessible
and relevant to those who wish to experience it.

Garrod & Fyall, 2000

